

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19-20 травня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

5. Про Рекомендації парламентських слухань «Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування»: Постанова ВРУ // ВВР. - 2007 р. - № 45. - с. 2001

ДО ПИТАННЯ ЗАХИСТУ БЕЗПРИТУЛЬНИХ ТВАРИН

Миколенко Н. С.

студентка III курсу юридичного факультету

Сумського державного університету

Науковий керівник: Солонар А. В.

к.ю.н., доцент кафедри АГПФЕБ юридичного факультету

Сумського державного університету

Сьогодні перед Україною постала проблема зростання кількості безпритульних тварин, а з розвитком країн і суспільства з'являються нові методи зменшення популяції безпритульних тварин. Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України виступила з черговою ідеєю щодо розміщення їх у притулках, а якщо протягом 30 днів за ними ніхто не прийде, то усипляти їх. Було наголошено на тому, що проведення стерилізації не забезпечить належний рівень захисту від захворювань, причинами яких можуть стати безпритульні тварини.

Паростки руху на захист найслабших членів суспільства, якими є домашні тварини, проростають під час «відлиги», а в тоталітарних державах спостерігаються хіба що в окремих випадках. Такі генії людства, як Піфагор, Леонардо да Вінчі, Франциск Асизський, Лев Толстой, Федір Достоєвський, Артур Шопенгауер сміливо висловлювали свою гуманну позицію щодо тварин й у такі часи, коли стогнала від рабства переважна більшість людства. Мало хто знає, що російський класик Федір Достоєвський ще у кріпосній царській Росії заснував перше товариство захисту тварин, яке намагалось пробудити в суспільстві милосердя до коней та захистити бідолашних юридично. Поет Максим Тадейович Рильський був активістом Київського міського товариства захисту тварин у 60-х роки минулого століття. Вагою свого авторитету він намагався вплинути на владні структури аби припинити жорстокий відлов і нищення собак та котів у шкуродерні (це найбільш точне визначення цієї установи, яка мала офіційну назву «спец завод» або «утильцех»), яка упродовж десятків років функціонувала в селищі Пирогів під Києвом.

З новими силами рух за права тварин сколихнувся на початку 90-х, намагаючись використати демократичні зміни в уже незалежній Україні. У 1997 р. трапилася безпрецедентна подія в пострадянському просторі: вперше була закрита шкуродерня в селищі Пирогів, що підпорядковувалася столичній міськдержадміністрації [1].

Проблема захисту безпритульних тварин є актуальною і сьогодні. Згідно Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» безпритульні тварини - домашні тварини, що залишилися без догляду людини або утворили напіввільні угруповання, здатні розмножуватися поза контролем людини [2].

Загалом існує три категорії безпритульних тварин: істинно безпритульні, умовно безпритульні, загублені або покинуті. Загроза популяції безпритульних тварин може проявлятися в тому, що вони можуть нападати на пересічних громадян, при цьому завдаючи як моральної, так і фізичної шкоди; інколи лякають нас і наших дітей; можуть виступати джерелом розповсюдження різного роду інфекцій; залишають в місцях громадського користування свій послід. У даному випадку

виникає законодавча необхідність вирішення цієї проблеми. Окремі кроки були зроблені при підготовці до чемпіонату Європи з футболу 2012 р. Так, було проведено відстріл (у Лисичанську) і отруєння тварин (у Києві та Львові). Проте, навряд чи це є гуманним способом вирішення такої проблеми.

На рівні Закону визначено, що для утримання безпритульних тварин органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, громадськими і благодійними організаціями та фізичними особами можуть створюватися притулки для тварин. Вони проводять свою діяльність за рахунок коштів їх власників, а також будь-яких інших не заборонених законом джерел. Місцеві бюджети можуть передбачати кошти на створення притулків для тварин та відшкодування витрат притулкам по утриманню тварин незалежно від форм власності. Положення про притулок для тварин затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері ветеринарної медицини. Регулювання чисельності диких тварин і тварин, що не утримуються людиною, але перебувають в умовах, повністю або частково створюваних діяльністю людини, здійснюється методами біостерилізації або біологічно обґрунтованими методами, а в разі неможливості їх застосування - методами евтаназії [2].

Виходить, що Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження», не наділяє і не передбачає жодного зобов'язання покладеного на органи місцевого самоврядування та органи виконавчої влади стосовно створення притулків для тварин, виділення коштів з бюджету на їх функціонування та створення. А стаття 16 цього ж Закону закріплює регулювання чисельності безпритульних тварин шляхом біостерилізації або біологічно обґрунтованими методами, але у разі неможливості їх застосування пропонується застосовувати метод евтаназії. Фактично, відсутність реального механізму та законодавства, у якому б конкретно зазначалися усі суб'єкти, на яких покладено обов'язки і відповідальність за безпритульних тварин, а також відсутність конкретно передбаченої лімітованої суми у бюджетах автоматично дискредитує метод біостерилізації або інших біологічно обґрунтованих методів і нашоєхує на застосування методу евтаназії, що у свою чергу не забезпечує виконання одного з головних завдань, яке полягає у регулюванні чисельності безпритульних тварин на вулицях міста [3].

В США зменшити кількість собак, які піддаються евтаназії можна значно знизивши ціну собаки, яку можна купити з притулку (нестерилізована собака - 75 доларів, стерилізована - 25). Відповідно до їх законодавства існує типологізація притулків за формою власності: державні, приватні та приватні організації з державним контрактом.

Як правило, державні (муніципальні) притулки (служби контролю чисельності тварин) відносяться до організацій, які найчастіше використовують евтаназію.

Діяльність приватних притулків спрямована на гуманне поводження з тваринами та їх захист. Більшість міських і сільських районів обслуговується однією або кількома місцевими організаціями. Їх звичайні назви: Суспільство щодо гуманного поводження з тваринами або Гуманне суспільство, Ліга порятунку тварин, Товариство щодо запобігання жорстокості щодо тварин. Як правило, це некомерційні організації, які не обкладаються податками, благодійні організації, що існують на кошти, заповідані їм або на пожертвування.

Приватна організація з державним контрактом - притулки третього типу, які належать приватним некомерційним організаціям, що мають контракт з

муніципалітетом міста або округу на проведення робіт з контролю чисельності тварин та введення в життя правил, що стосуються населення. Іноді притулок служить лише для утримання відловлених або зданих тварин, тоді як співробітники служби відлову тварин та контролю правил утримання працюють під керівництвом і наглядом департаменту поліції [4].

У Німеччині стягується податок на утримання собак. Річна сума його коливається в залежності від конкретного міста від 100 до 150 євро в рік на першу собаку і від 200 до 300 євро на наступні, незалежно від розмірів і породи собаки. Винятком є тільки «бійцівські» породи собак, податок на їх утримання становить близько 615 євро в рік. Одна з причин - серед собак, що найчастіше виявляються на вулиці (і в притулку), саме бійцівські породи зустрічаються найчастіше, тому, що саме з ними не справляються їхні власники. Держава забороняє ввезення і розведення бійцівських собак (аналогічні заходи прийняті в Італії, Іспанії, Данії та Швеції).

У багатьох містах малозабезпечені люди, та люди, що мають соціальні пільги можуть бути звільнені від сплати податку на утримання собак або отримати істотну знижку. Податок не стягується зі службових собак, включаючи собак-поводирів. У містах з великою кількістю населення сума податку вища.

При реєстрації права володіння твариною, йому присвоюється спеціальний реєстраційний номер. Що стосується втраченої тварини, то для її швидкого пошуку була створена безкоштовна база даних загублених тварин (TASSO Haustierzentralregister). Основним методом контролю кількості тварин в Німеччині, як і в інших західних країнах, вважається стерилізація, що проходить за принципами: вилов, стерилізація (часто з вакцинацією проти сказу), повернення в місця проживання або передача новим господарям.

Притулки в Німеччині (близько 500) - не просто місце перетримки та стерилізації собак і кішок, на яке держава практично не виділяє грошей, а й т.зв. «Місця захисту тварин». Тут також проходять тематичні зустрічі любителів тварин, при притулках працюють школи для собак, ведуть прийом ветеринари, які іноді займаються психотерапією з бездомними тваринами. Принцип роботи притулків заснований на принципі «безповоротного вилову». Аналогічно дотримуються цього принципу і в США та Великобританії. Знайдених тварин передають всім охочим; також знайдені нові можливості уникнути евтаназії: собак передають в товариства сліпих, будинки престарілих. Для лікування душевно хворих людей розроблені програми «Тварини допомагають людям», для реалізації яких потрібні спеціально дресировані тварини (собаки, коні, дельфіни). Притулки виконують ще одну важливу функцію: вони є готелями для тварин на час відпустки власників.

У Німеччині, як і в інших розвинених країнах, фахівці прийшли до висновку, що вилов і стерилізація бездомних тварин - це вже боротьба з наслідком, тому з причиною їх появи прагнуть боротися превентивними методами: просвітлюють населення, працюючи з кожною людиною, яка прийняла рішення завести собі домашню тварину.

Таким чином, в економічно розвинених країнах боротьба з бездомними тваринами здійснюється за кількома напрямками: створення системи обліку, реєстрація домашніх тварин і обов'язкова купівля ліцензії на право заводити тварину; стерилізація тварин; організація притулків, в яких утримуються загублені тварин, а також здійснюються операції по стерилізації і проводяться активні дії з пошуку нових власників з метою зменшення кількості приспаних тварин; встановлення правил з утримання тварин у житловому приміщенні і на прогулянці [5].

В деяких країнах (Англія, США), тварина є суб'єктом цивільного права, має права та обов'язки, може вступати до правовідносин. Щоправда, таким суб'єктам наданий «особливий» обсяг правоздатності – вони прирівняні до «обмежено-» або «недієздатних», тобто їм призначається опікун, який виключно в їх інтересах і від їх імені може вчиняти правочини. Така конструкція є нетиповою для України, проте її втілення, а також втілення усіх вищезазначених змін, зможе зробити Україну прикладом в плані законодавчого регулювання захисту тварин та подолання проблеми їх безпритульності [6].

Підводячи підсумок, необхідно зазначити, що українське законодавство, яке регламентує проблему безпритульних тварин, потребує рішучих змін. Враховуючи досвід розвинених зарубіжних країн, можна запропонувати наступне: 1) запровадити обов'язкову реєстрацію тварин їх власниками; 2) встановити податок за утримання домашніх тварин (собак і котів), який буде доступний кожному пересічному громадянину (громадян, які взяли тварину з притулку, не обкладаючи податком); 3) спрямувати кошти, що отримані при сплаті такого податку, на утримання притулків для тварин; 4) надавати пільги з оподаткування підприємствам, які створюють та утримують притулки для тварин; 5) ветеринарним лікарям, які безкоштовно займаються стерилізацією безпритульних тварин, надати пільги з оподаткування їх діяльності. У даному випадку це лише початкові кроки, які дозволять вирішити проблему безпритульних тварин гуманним способом, уникнувши евтаназії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Захист тварин у США та Україні: в чому різниця? [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.sos-animals.info/ru/boritesya/poruchznamenami/122-mahova.html>.
2. Про захист тварин від жорстокого поводження [Електронний ресурс]: Закон України від 21.02.2006 р. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3447-15>.
3. Проблема захисту прав безпритульних тварин в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2012/problema-zahystu-prav-bezprytulnyh-tvaryn-v-ukrajini-2>.
4. Програма нагляду за тваринами [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ua-referat.com/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0_%D0%BD%D0%B0%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%83_%D0%B7%D0%B0_%D1%82%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BC%D0%B8.
5. Досвід Німеччини у вирішенні проблем безпритульних тварин [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://shelteranimals.kiev.ua/index.php/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%B1%D0%B0%2Fopyt-germanii.html>.
6. 10 важливих змін до законодавства про захист тварин [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://happyraw.ua/news/zminy-u-zakonodavstvi-pro-zahyst-tvaryn>.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ – ЗВІТ ПЕРЕД УКРАЇНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ

Мотрюк А.Д.

студентка V курсу юридичного факультету

Сумського державного університету

Наукові керівники: Куліш А.М.